EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 19.6.2024.
COM(2024) 627 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Švedske

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 627 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Švedske

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenog 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[3] kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima EU-a. Njime se, u skladu s prioritetima europskog semestra, doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Mehanizmom se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar EU-a i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

---

1 SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 SL L 306, 23.11.2011., str. 25. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

3 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

(2) Uredba o planu REPowerEU[4] donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti EU-a o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u EU-u, dok bi se istodobno postiglo povećanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, kapaciteta za skladištenje energije i energetske učinkovitosti. Švedska je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(3) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”[5] na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup privatnom kapitalu, istraživanje i inovacije, obrazovanje i vještine te jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kojima će se rješavati sadašnji problemi produktivnosti i jačati dugoročna konkurentnost EU-a i njegovih država članica.Nakon te komunikacije Komisija je 14. veljače 2024. objavila Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti[6]. U tom izvješću detaljno se opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

(4) Komisija je 21. studenog 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024.[7], čime je označen početak ciklusa europskog semestra 2024. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete tog pregleda na temelju četiri dimenzije konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenog 2023. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2024., u kojem je Švedska utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja, koju je Vijeće donijelo 12. travnja 2024., kao i Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava i koji je Vijeće donijelo 11. ožujka 2024.

(5) EU-ov novi okvir gospodarskog upravljanja stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97. Obuhvaća i izmijenjenu Uredbu (EZ) br. 1467/97 o provedbi postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu 2011/85/EU o proračunskim okvirima država članica[8].

---

4 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.) ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

8 Uredba Vijeća (EU) 2024/1264 od 29. travnja 2024. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1467/97 o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) i Direktiva Vijeća (EU) 2024/1265 od 29. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

Ciljevi su novog okvira održivost javnog duga te održiv i uključiv rast koji će se postići postupnom fiskalnom konsolidacijom, reformama i ulaganjima. Okvir potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i na djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica trebala bi Vijeću i Komisiji dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni planovi sadržavaju fiskalne i investicijske obveze i obveze pojedine države članice u pogledu reformi te obuhvaćaju četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog postupka. Kretanje neto rashoda[9] u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima trebalo bi biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili nastavi uvjerljivo smanjivati najkasnije do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % BDP-a, a da se državni deficit u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine. Komisija će radi potpore u izradi tih planova [21. lipnja] 2024. državama članicama dostaviti smjernice o sadržaju planova i naknadnih godišnjih izvješća o napretku koje će trebati dostaviti i, u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) 2024/1263, tehničke smjernice o fiskalnim prilagodbama (referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju). Države članice trebale bi do 20. rujna 2024. dostaviti svoje srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. Države članice trebale bi osigurati sudjelovanje nacionalnih parlamenata i savjetovati se s neovisnim fiskalnim institucijama, socijalnim partnerima i drugim relevantnim nacionalnim dionicima, prema potrebi.

(6) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne i za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Švedska je 28. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 4. svibnja 2022. donijelo Odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Švedske[10], koja je izmijenjena 9. studenog 2023. u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi

[9] Neto rashodi kako su definirani u članku 2. Uredbe Vijeća (EU) 2024/1263 od 29. travnja 2024. (SL L 2024/1263, 30.4.2024. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Neto rashodi znači državni rashodi bez i. izdataka za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

[10] Provedbena odluka Vijeća od 4. svibnja 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Švedske (ST 7772/2022; ST7772/2022 ADD1).

ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu te radi uključivanja poglavlja o planu REPowerEU[11]. Isplata obroka ovisi o odluci Komisije, koja se donosi u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, da je Švedska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Pretpostavlja se da su ključne etape i ciljne vrijednosti u zadovoljavajućoj mjeri postignute ako dotična država članica nije ukinula mjere.

(8) Švedska je 26. travnja 2024. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2024. i svoj Program konvergencije za 2024., u skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1466/97. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2024. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Švedske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(9) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Švedsku za 2024.[12] U njemu je ocijenjen napredak Švedske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Švedske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Švedske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva EU-a u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja.

(10) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Švedsku u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011. Glavni zaključci službi Komisije o ocjeni makroekonomskih slabosti za Švedsku za potrebe te uredbe objavljeni su u ožujku 2024.[13]. Komisija je 19. lipnja 2024. zaključila da u Švedskoj postoje makroekonomske neravnoteže. U Švedskoj su i dalje osobito prisutne slabosti koje se odnose na njezino tržište nekretnina i visok privatni dug, koje su unatoč nekim nedavnim poboljšanjima i dalje relevantne, a mjere politike za njihovo otklanjanje su ograničene. Cijene nekretnina se nakon više godina znatnih povećanja od kraja 2022. smanjuju. Dug privatnog sektora smanjio se u odnosu na BDP zbog visokog rasta nominalnog BDP-a uslijed visoke inflacije, dok su se razine duga nominalno ipak povećale. Naglo povećanje kamatnih stopa negativno je utjecalo na servisiranje duga kućanstava i poduzeća za poslovne nekretnine, smanjilo potražnju i utjecalo na cijene nekretnina. Raširenost varijabilnih kamatnih stopa i dugoročnih hipotekarnih kredita prouzročilo je pritisak na bilance kućanstava, smanjilo kapacitet za otplatu, uzrokovalo pad potrošnje i doprinijelo recesiji 2023. Istodobno je znatno smanjena izgradnja novih stambenih nekretnina. Unatoč nedavnim smanjenjima, cijene stambenih nekretnina i dalje su vrlo nerealne, a čini se da se i cijene poslovnih nekretnina nisu još u potpunosti prilagodile te postoje rizici za servisiranje duga ako kamatne stope ostanu visoke, a vrijednost im se smanji. Financijski sektor vrlo je izložen sektoru nekretnina, no njegovi snažni parametri trebali bi poslužiti kao zaštita od širenja problema s nekretninama na šire gospodarstvo. Napredak politike je ograničen, a u nedostatku odlučnijeg djelovanja utvrđene slabosti će potrajati i mogu dovesti do ponovnog povećanja kupnje stambenih nekretnina zaduživanjem i precijenjenosti stambenih nekretnina. Mjere za

[11] Provedbena odluka Vijeća od 9. studenog 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 4. svibnja 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Švedske (ST 14474/2023).

[12] SWD(2024) 627 final.

[13] SWD(2024) 85 final.

povećanje stambene ponude mogle bi znatno doprinijeti sprečavanju tih problema. Osim toga, oporezivanje i dalje potiče kupnju stambenih nekretnina zaduživanjem putem znatnih poreznih odbitaka za plaćene kamate po hipotekarnim kreditima i povoljno je za stjecanje vlasništva nad stambenim nekretninama. Tržište najma nekretnina nije reformirano.

(11) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[14], saldo opće države u Švedskoj se sa suficita od 1,2 % BDP-a u 2022. smanjio na deficit od 0,6 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države pao s 33,2 % BDP-a krajem 2022. na 31,2 % BDP-a krajem 2023.

(12) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo[15] da Švedska poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike[16], uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Švedska bi se trebala pripremiti za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Švedskoj je bilo preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike[17] bio je u 2023. uglavnom neutralan (0 % BDP-a). Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) imao je u 2023. uglavnom neutralan učinak od 0,1 % BDP-a na smjer fiskalne politike i bio je u skladu s preporukom Vijeća. Uglavnom neutralan učinak primarnih tekućih rashoda koje financira država rezultat je smanjenja (ciljanih i neciljanih) hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima kao odgovor na povećanja cijena energije (0,3 postotnih bodova BDP-a), djelomično nadoknađen nizom manjih mjera, među ostalim smanjenjem poreza na gorivo. Ulaganja koja financira država iznosila su 4,9 % BDP-a u 2023., što je povećanje od 0,2 postotna boda u odnosu na 2022. Švedska je financirala javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost, među ostalim ulaganja „klimatski skok” i „industrijski skok”, za financiranje klimatskih projekata i tehnologije s niskim emisijama u industriji, te ulaganja u širenje širokopojasnog interneta. Švedska još nije podnijela zahtjev za plaćanje iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

(13) Ključna predviđanja iz Programa konvergencije za 2024. mogu se sažeti kako slijedi. U makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije predviđaju se rast realnog BDP-a za 0,7 % u 2024. i za 2,5 % u 2025. i inflacija KPIF (inflacija potrošačkih cijena bez troškova kamata) od 2,1 % u 2024. i 1,7 % u 2025. Očekuje se da će se deficit opće države povećati na 1,2 % BDP-a u 2024. i smanjiti na

---

14 Eurostat-Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2024.

15 Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Švedske i davanje *mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Švedske za 2022.*, *SL C 334, 1.9.2022., str. 1*.

16 Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Švedske u 2023. iznositi 7,7 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

17 Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije. Negativan (pozitivan) predznak pokazatelja označava ekspanzivnu (kontrakcijsku) fiskalnu politiku.

0,3 % BDP-a u 2025., a udio duga opće države u BDP-u trebao bi se povećati na 32,0 % do kraja 2024. i zatim smanjiti na 31,4 % do kraja 2025. Nakon 2025. predviđa se suficit salda opće države od 0,7 % BDP-a u 2026. i 1,7 % BDP-a u 2027. Stoga se planira da će saldo opće države tijekom trajanja Programa ostati ispod referentne vrijednosti deficita od 3 % BDP-a. S druge strane, predviđa se da će se udio duga u BDP-u nakon 2025. postupno smanjiti na 30,0 % u 2026. i na 28,0 % u 2027.

(14) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 0,2 % u 2024. i za 2,1 % u 2025., a inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,0 % u 2024. i 1,8 % u 2025.

(15) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 1,4 % BDP-a u 2024., što, među ostalim, odražava slabljenje rasta poreznih prihoda i povećanje rashoda, posebno za indeksirane mirovine u regionalnom i općinskom podsektoru, dok bi se udio duga opće države u BDP-u do kraja 2024. trebao povećati za 32 %. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti ekspanzivan (0,6 % BDP-a).

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi u iznosu do 0,1 % BDP-a, u odnosu na 0,1 % BDP-a u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Švedske.

(17) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo[18] da Švedska u 2024. održi dobru fiskalnu poziciju. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi proračuna za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će strukturni saldo Švedske iznositi 0,0 % BDP-a u 2024., u odnosu na 0,1 % u 2023., što je više od njezina srednjoročnog proračunskog cilja za strukturni saldo od –1 % BDP-a. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(18) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Švedska u 2023. i 2024. što prije postupno ukine hitne mjere energetske potpore koje su na snazi. Vijeće je dodatno utvrdilo da bi Švedska, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, trebala osigurati da budu usmjerene na zaštitu ranjivih kućanstava i poduzeća, fiskalno pristupačne te da potiču smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., neto proračunski trošak[19] hitnih mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na manje od 0,1 % BDP-a, a predviđa se da će iznositi manje od 0,1 % u 2024. i 0 % u 2025. Predviđa se postupno ukidanje hitnih mjera energetske potpore što prije u 2023. i 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(19) Osim toga, Vijeće je Švedskoj preporučilo i da očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država povećati na 5,1 % BDP-a u 2024. (u

[18] Preporuka Vijeća o Nacionalnom programu reformi Švedske za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Švedske za 2023., SL C 312, 1.9.2023., str. 252.

[19] Ta vrijednost predstavlja razinu godišnjeg proračunskog troška tih mjera, uključujući prihode i rashode i, ovisno o slučaju, isključujući prihode od poreza na neočekivanu dobit dobavljača energije.

odnosu na 4,9 % BDP-a u 2023.). To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova EU-a, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost, ostati stabilni na 0,2 % BDP-a u 2024.

(20) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se deficit opće države od 0,9 % BDP-a i udio duga u BDP-u od 31,3 % u 2025., zahvaljujući očekivanom gospodarskom oporavku.

(21) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) i kriterijem 2.2. iz Priloga V. Uredbi (EU) 2021/241, plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i trebaju se provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku, brz nastavak djelotvorne provedbe plana, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Švedske zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana izvršile do kolovoza 2026., ključno je da Švedska znatno ubrza provedbu reformi i ulaganja. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(22) U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Švedska u okviru preispitivanja fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja treba do ožujka 2025. preispitati svaki program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama koje su joj upućene 2024., kao i u svojem nacionalnom energetskom i klimatskom planu. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava EU-a uključenih u svaki od tih programa. Švedska je ostvarila napredak u provedbi kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi i vidljive su razlike između regije glavnog grada i ostatka zemlje. Važno je ubrzati provedbu kohezijske politike, a prioriteti koji su dogovoreni u programima i dalje su relevantni. Iznimno je važno i dalje poticati inovacije koje doprinose daljnjem ozelenjivanju društva s ambicijom postizanja klimatski neutralnog gospodarstva, a istodobno nastaviti smanjivati socioekonomske regionalne razlike i razlike između urbanih i neurbanih područja. Osim toga, i dalje je ključno promicati usavršavanje i prekvalifikacije, a posebnu pozornost posvetiti ranjivim skupinama, posebno onima migrantskog podrijetla. Švedska bi mogla iskoristiti i inicijativu Platforma za strateške tehnologije za Europu za poticanje ulaganja u tehnologije koje olakšavaju zelenu tranziciju. Razvoj i proizvodnja čistih i resursno učinkovitih tehnologija, uključujući jačanje lanaca vrijednosti i rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina, važni su za dugoročnu održivost i konkurentnost švedskih regija i njihovih malih i srednjih poduzeća.

(23) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Švedska se suočava s dodatnim izazovima koji se odnose na: i. sve slabije obrazovne ishode učenika, posebno onih u nepovoljnom socioekonomskom položaju i učenika migrantskog podrijetla, ii. nedostatke vještina, koji su najizraženiji kod osoba u nepovoljnom socioekonomskom položaju i onih migrantskog podrijetla i iii. smanjenje emisija stakleničkih plinova.

(24) Prema rezultatima Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) za 2022., osnovne vještine švedskih učenika su se od 2018. pogoršale. Najveće je pogoršanje u

matematici, gdje je udio učenika koji imaju slabe rezultate znatno ispod EU-ova cilja. Stopa slabih rezultata još se više povećala kod učenika u nepovoljnom socioekonomskom položaju, a jaz između učenika rođenih u Švedskoj i onih migrantskog podrijetla vrlo je velik. Osim toga, postoji rizik da će stalni nedostatak kvalificiranih nastavnika negativno utjecati na kvalitetu obrazovnog sustava i rezultate učenika.

(25) U 2022. je 15 % svih učenika koji završavaju nižu srednju školu imalo preslabe ili nepotpune ocjene, što im je onemogućilo upis u višu srednju školu. To posebno utječe na učenike u nepovoljnom socioekonomskom položaju i učenike migrantskog podrijetla jer se mnogi ne uspijevaju upisati u višu srednju školu. Ta je skupina podzastupljena i u privatnim školama, čiji učenici u prosjeku imaju bolje šanse za daljnje školovanje. Kako je za većinu poslova u Švedskoj potrebno srednje ili visoko obrazovanje, posljedični jaz u obrazovnim postignućima također povećava rizik nepronalaženja posla, s negativnim posljedicama na integraciju.

(26) Prisutne su velike razlike između različitih skupina u smislu razina vještina i obrazovnih postignuća. Te su razlike najizraženije kod mladih rođenih izvan EU-a, koji rjeđe od mladih rođenih u Švedskoj završavaju višu srednju školu i rade, obrazuju se ili osposobljavaju. To smanjuje njihove šanse za zaposlenje i rizik je za sposobnost Švedske da dodatno poboljša svoju održivu konkurentnost. Osim toga, te razlike u vještinama dodatno povećavaju nedostatak radne snage, koji je posebno očit u industriji i uslužnim djelatnostima i veliki je izazov za razvoj i zelenu industrijsku tranziciju najsjevernijih regija zemlje.

(27) Uz postojeće politike ne čini se vjerojatnim da će Švedska ostvariti svoje ciljeve za 2030. u skladu s EU-ovim politikama smanjenja emisija stakleničkih plinova. Još nisu ažurirani sveobuhvatni scenariji za emisije stakleničkih plinova koji odražavaju promjene politika u 2023. i 2024., jer je zasad dostupan vladin klimatski akcijski plan usmjeren na dulje razdoblje, do 2045., bez kvantitativnih scenarija o kretanjima emisija do 2030. Međutim, više studija službenih i neovisnih tijela upućuje na zaključak da Švedska zbog aktualnih politika bitno zaostajati za EU-om u ostvarenju njegovih ciljeva za emisije stakleničkih plinova do 2030. Za ostvarenje ciljeva Švedske za 2030. u skladu s EU-ovom politikom smanjenja emisija stakleničkih plinova ključno je smanjiti emisije u cestovnom prometu. Na cestovni promet otpada tri četvrtine potražnje za naftom i naftnim derivatima, koji su glavni izvor emisija stakleničkih plinova od fosilnih goriva u Švedskoj.

(28) Iako Švedska ima najveći udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije u EU-u, još uvijek ima i neostvareni potencijal za obnovljive izvore energije. Taj potencijal mogao bi se iskoristiti za tekuću elektrifikaciju industrija na jugu Švedske, i inovativan, zeleni, industrijski razvoj i dekarbonizaciju na sjeveru Švedske, za koje je potrebno dodatno povećanje proizvodnje električne energije. Još uvijek ima nekoliko prepreka za širenje kapaciteta zemlje za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Švedska zbog toga možda neće uspjeti ostvariti svoje predviđeno širenje kapaciteta proizvodnje energije vjetra za 13 GW i kapaciteta proizvodnje solarne energije za oko 5 GW u razdoblju od 2021. do 2030. Jedna od prepreka odnosi se na izdavanje dozvola za energiju vjetra na moru i kopnu. Te su prepreke posljedica neučinkovitih postupaka izdavanja dozvola i, među ostalim, prava veta zajednica i obrambenih tijela.

(29) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i njezine zaključke o postojanju neravnoteža, preporuke na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011

navedene su u preporuci 1. u nastavku. Politikama iz preporuke 1. doprinosi se uklanjanju slabosti povezanih s visokim dugom kućanstava i visokim cijenama nekretnina.

PREPORUČUJE da Švedska u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Smanjiti rizike koji se odnose na visoki dug kućanstava i neravnoteže na tržištu stambenih nekretnina smanjenjem poreznog odbitka za kamate po hipotekarnim kreditima i/ili povećanjem periodičnih poreza na nekretnine te istodobno razvijati odgovarajuće instrumente za bolju procjenu i usmjeravanje politika. Poticati ulaganja u stanogradnju kako bi se ublažio najhitniji manjak, posebno uklanjanjem strukturnih prepreka za gradnju. Povećati učinkovitost tržišta stambenih nekretnina, među ostalim uvođenjem reformi na tržištu najma nekretnina.

2. S obzirom na produljena kašnjenja, znatno ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, i tako osigurati završetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U okviru preispitivanja u sredini programskog razdoblja i dalje se baviti dogovorenim prioritetima, i radi poboljšanja konkurentnosti razmatrati mogućnosti koje pruža inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu.

3. Poboljšati obrazovne rezultate, među ostalim učenika u nepovoljnom socioekonomskom položaju i učenika migrantskog podrijetla, otklanjanjem problema stalnog nedostatka kvalificiranih nastavnika, osiguravanjem jednakih mogućnosti pristupa školskom sustavu i daljnjom potporom upisu učenika u višu srednju školu. Razvijati vještine radne snage, posebno osoba u nepovoljnom socioekonomskom položaju i osoba migrantskog podrijetla, ciljanim mjerama politika i resursima, kako bi se poboljšalo njihovo uključivanje na tržište rada.

4. Osigurati ostvarenje ciljeva smanjenja emisija stakleničkih plinova, posebno smanjenjem emisija iz cestovnog prometa, i ubrzati i pojednostavniti postupke izdavanja dozvola za uvođenje obnovljivih izvora energije, posebno za energiju vjetra na moru i kopnu.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik